

Μακρὸν καὶ πολυάσχολον ἤθελεν εἶσθαι ἐὰν ἐπιχειροῦμεν νὰ ἐξιστορήσωμεν τὴν εἰς ἄκρον βέβηλον καὶ ἀκανθάλωδην χρεῖν, ἣν ἐν τῇ Δύσει ἐποίησαντο οἱ Πάππαι τῆς τοιαύτης προνομίας. Ἐν μόνον καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, τὸ ὁποῖον συντείνει καὶ πρὸς νέαν ἀπόδειξιν τοῦ τοσοῦτον φημιζομένου ἀγερώχου αὐτῶν.

Ὅτε ὁ Πίος Ζ' ἐπορεύθη εἰς Παρισίους ἵνα στέψῃ τὸν αὐτοκράτορα Ναπολέοντα Βοναπάρτην, ἀνοίγων πρὸς αὐτὸν τὰ ἐνδόμυχα τῆς πατρικῆς του καρδίας, ἐδήλωσεν αὐτῷ ἐπιτηδείως ὅτι εὕρισκετο λίαν εὐδιάθετος ἵνα ἀνακηρύξῃ ὡς ἅγιον ὅχι βέβαια αὐτὸν τὸν ἴδιον, τὸ πρᾶγμα ἐχρειάζετο ὀπωσῶν καιρὸν, ἀλλ' ἕτερον τινὰ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καλούμενον Βοναπεντούρχν Βοναπάρτην, ἄνθρωπον ἄσημον, περὶ οὗ οὐδέποτε παρ' οὐδενὸς ἐγένετο λόγος, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὁποίου, ὡς φαίνεται, κατέβησαν οὐρανῶθεν ἐκλάμψεις φωτειναὶ εἰς Πίον τὸν Ζ'. Ὁ Ναπολέων μὲ ὄλην τὴν ὄρεξίν του πρὸς τὰς τοιαύτας ἐπιδείξεις, ἀπέρριψε μετὰ περιφρονήσεως τὴν γελοιοδεστάτην πρότασιν, ὡς αὐτὸς οὗτος διηγείται ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἁγίαν Ελένην συνομιλίαις αὐτοῦ (1). Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Πίος Ζ' ὠρέγετο τὴν ἀπόκτησιν τῶν τῆς Αἰμυλίας ἐπαρχιῶν καὶ τῇ ἀληθείᾳ διὰ τοιαύτην ἄγρην ἤξιζε τὸν κόπον νὰ παιχθῇ ἐν τῷ Βατικανῷ τὸ δράμα τῆς ἀγιάσεως τινὸς ἐκ τῶν Βοναπαρτῶν.

Ταύτας τὰς ἀθλιότητας ἐὰν ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν ὁ Κ. Α. Βρογλῆς νομίζομεν ὅτι μὲ πλειοτέραν περίσκεψιν ἤθελεν ἐπιφέρει κρίσεις καθ' ἡμῶν. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἀγιάσεως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου δὲν βλέπομεν ἄλλῳ, εἰμὴ ἀκρισίαν ἱστορικὴν εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα.

Κ. ΔΑΜΠΡΥΛΛΟΣ.

ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟΣ.

(ὑπὸ Alfred de Musset.)

— 000 —

Ὁ μὲν ποιητὴς οὐδέποτε σχεδὸν σκεπτόμενος γράφει, ὁ δὲ πεζογράφος διὰ τῆς σκέψεως μόνως κρίνει ὀρθῶς καὶ σπουδαίως. Καὶ ὁμοίως ὁ ποιητὴς αἰσθάνεται τὴν σκέψιν βαθύτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ πεζογράφου, διότι ὅπως ἐκφράσῃ τὴν ιδέαν αὐτοῦ, ὅποιαδήποτε ἂν ᾖ, δεῖται μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου ἐργασίας, ἔστω καὶ διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν αὐτὴν. Ἐν ᾧ δ' ἀσχολεῖται εἰς τὸ ἀναπόφευκτον τοῦτο ἔργον, μυρία σχόλια, διάφοροι ἐπόψεις καὶ περίσματα παρίστανται κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν φαντασίαν αὐτοῦ, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσῃ τις αὐτὸν βλάκκα στιχοῦργουντα λογοκλοπῆν. Τὰ περίσματα ταῦτα εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥσσαν καλὰ, λαμπρὰ, ὀρθὰ, ἐπαγωγὰ ἀποτρέπουσιν, ἐπαναφέρουσιν, ἐξηγοῦσι, καταθέλλουσιν ὁ πεζογράφος ἐκμεταλλεύεται αὐτὰ, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ ποιητοῦ ἀπαυγάζουσιν ὡς ἐκ κρυσταλλίνου πρί-

σματος. Ἡ ιδέα τοῦ ποιητοῦ εἶναι ψυχικὸν πρόπλασμα, ιδέα πρωτότυπος· εἰς αὐτὴν προσκολλᾶται καὶ ὁμοίως ἀποπτύει ποτὲ τοὺς καρπούς τῆς σκέψεως, βραχὺ τὸ ὑπ' αὐτοῦ γραφόμενον μὲν ἀλλὰ περιέχει τὰ λοιπὰ, ὅθεν ὀνομάζεται ποίησις ὀγλ. μήτηρ τῆς σκέψεως. Ἐκαστος ἄξιος λόγου στίχος καλοῦ ποιητοῦ ἐκφράζει δις καὶ τρις πλείονα τῶν γεγραμμένων, ὁ δ' ἀναγνώστης συμπληροῖ τὰ λειπόμενα κατὰ τὰς ιδέας, τὴν δύναμιν καὶ τὰς ὀρέξεις αὐτοῦ.

Φέρε δ' εἴπωμεν καὶ περὶ τῆς μελωδίας. Πάντες αἰσθάνονται αὐτὴν, καὶ αἱ γυναῖκες ἐν τοῖς θεάτροις, καὶ οἱ ἐν τοῖς φραγμαῖς βόες, αἱ θελγομένοι ὑπὸ τοῦ συρίγγματος τοῦ ποιμένου. Αὕτη εἶναι κυρίως τὸ ἀντικείμενον τοῦ πάθους τοῦ ποιητοῦ. Ἡ ποίησις εἶναι τοσοῦτον μουσικὴ, ὥστε ὁ ποιητὴς ἀποδιώκει καὶ τὴν λαμπροτέραν ιδέαν ἂν τύχῃ κενὴ μελωδίας· καὶ ἐπὶ πλέον οὕτω γυμναζόμενος, οὐ μόνον τὰς λέξεις ἀλλὰ καὶ αὐτὰς αὐτοῦ τὰς σκέψεις καθίστησιν εἰς τέλος μελωδικάς. Ὁ γράφων εἰς πεζὸν λόγον προσπαθεῖ νὰ μὲν φιλοκαλῶς ν' ἀποφύγῃ τὴν κκοφωνίαν καὶ ἐπιτηδεύεται πρὸς γλαφυρωτέραν πλοκὴν τῶν λέξεων, ἀλλ' ἢ ὑπὲρ τὸ δέον ἀσχόλησις περὶ τὴν φιλόκαλον ταύτην εὐπρέπειαν καὶ τὴν ἐπιτήδευσιν, καταντᾷ παιδαριῶδες τι ἐλαττοῦν τῆς ιδέας τὴν δύναμιν. Καὶ διὰ βραχέων ἰδοὺ ἢ ἀπόδειξις· τὸ πεζὸν ἀμοιρεῖ ῥυθμοῦ ὠρισμένου ἄνευ δ' αὐτοῦ μελωδία δὲν ὑπάρχει· ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ τρόπος τὸν ὁποῖον μεταχειρίζεται τις δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν ὃν προτίθεται, εἰς τί λοιπὸν χρησιμεύει; τί δ' ἂν εἴποι τις περὶ ἐκείνου ὅστις ἐν κατεπειγούσῃ ὑποθέσει βηματίζει ὡς χορευτὴς; εἰς τ' αὐτὸ περίπου περιπίπτει ὁ ῥυθμίζων τὰς λέξεις πεζογράφος· διότι καὶ οὗτος κατεπειγούσαν ὑπόθεσιν ἔχει τὴν ἐκθεσιν τῆς ιδέας αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἄλλο τι. Τῆς ποιήσεως ἐξ ἐναντίας αἱ πρῶτοι νόμοι, οἱ ἀναπόφευκτοι ὅροι εἶναι ὁ ῥυθμὸς καὶ τὸ μέτρον· ἡ δεινότης τοῦ ποιητοῦ δὲν ὑπάρχει ἄνευ αὐτῶν τῶν νόμων ἀλλὰ δι' αὐτῶν· καὶ τὸν μὲν ῥυθμὸν ἔχει ἐπὶ τῶν χειλέων, τὸ δὲ μέτρον ἐν τῷ λάρυγγι· χωρὶς δ' αὐτῶν μένει ἄφωνος.

Ἐμβαθύνωμεν ἔτι μᾶλλον. Δὲν προτίθεμαι παραλληλίσας ν' ἀποδείξω τὸν μὲν πεζογράφον πεζὸν τὸν δὲ ποιητὴν ἱππέα. Λέγω ὅτι ἔχουσι φύσεις ὅλως διαφόρους, σχεδὸν ἀντιθέτους καὶ ἀντιπαθητικὰς πρὸς ἀλλήλας. Καὶ τοσαύτης τοῦτο ἔχεται ἀληθείας, ὥστε πολλάκις βλέπομεν μεταξὺ τῶν ἀναγνωστῶν ἄνδρας ἱκανοὺς, συνετοὺς καὶ ὀξύνους τρέφοντας μὲν ἐντελὲς αἰσθημα πρὸς τὰς πεζὰς συγγραφὰς, μὴ ἐννοοῦντας δὲ τὴν ποίησιν. Ἄλλοι πάλιν, ἀμαθεῖς σχεδὸν, ξένοι εἰς τὰ γράμματα σαγηνεύονται λεληθῶτως ὑπὸ μόνου τοῦ ἤχου τῆς ὁμοιοκαταληξίας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε δὲν ἐξετάζουσι πλέον τὴν ἀξίαν τῆς ιδέας, φθάνει μόνον ν' ἀποτελῇ στίχον. Τί ν' ἀντιτάξωμεν πρὸς τοῦτο; ἀνάγκη ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι διαφορὰ μεθόδου δὲν ἀρκεῖ πρὸς αἰτιολογίαν τηλικυτῆς ἀποστροφῆς, ἅμα δὲ καὶ τοσοῦτον σφοδρὰς προτιμήσεως.

Ὁ μυθιστοριογράφος, ὁ δραματουργός, ὁ ἠθολό-

(2) Ὁρα Ὁ Μεγαλὸς Mémoires etc. t. II. p. 283.

γος, ο ιστορικός, ο φιλόσοφος διορθώσι τὰς πρὸς ἀλλήλα σχέσεις τῶν πραγμάτων· ὁ ποιητὴς ἀπανθίζει τὴν οὐσίαν αὐτῶν. Ὁ νοῦς αὐτοῦ ὅλως φυσικὸς ζητεῖ ἐν παντί πράγματι τὰς φυσικὰς δυνάμεις. Ἡ ἰδέα αὐτοῦ ἀναβλύει ὡς ἡ πηγὴ ἐκ τῆς γῆς. Οὐδὲν ὅλως ἀναμιγνύεται εἰς τὰ πολιτικὰ· ἀδυνατεῖ δὲ σκερθεῖς νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῶν πλησιέστατα αὐτῷ συμβαινόντων· ἀγνοεῖ τὰ παίγνια ταῦτα τῆς φαντασίας καὶ τὰς ποικιλίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἐνα μόνον ἀνθρώπον γνωρίζει, τὸν αἰώνιον. Ὁ ποιητὴς οὐδέποτε ἐσκέφη ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον· ἀδικορεῖ μὲν πρὸς τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, ὀλιγορεῖ δὲ τῶν ἑαυτοῦ, καὶ ἀρκεῖται εἰς τὰ ἔργα τῆς φύσεως. τὸ ελάχιστον ὄν, τὸ παραμικρότερον πλάσμα κεντῶσι τὴν περιέργειαν αὐτοῦ μόνον διότι ὑπάρχουσιν. Ὁ μέγας Γαίθε (Goethe) ἀπέθετε τὸν κάλαμον ὅπως παρατηρήσῃ χάλικα ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους· ἐγένωσκεν ὅτι ἐν παντί πράγματι ἐνυπάρχει τι θεσπέσιον. Τοιοῦτος ὁ ποιητὴς· καὶ τὰ ἄψυχα φαίνονται αὐτῷ ἰδέαι ἄψυχοι. Ἐνῶ βρομβιόδεις φύσεις προσπαθοῦσιν ὅπως κορέσωσι τὸν ἐνθουσιασμόν αὐτῶν διά πομπῶδων φράσεων καὶ ματαίας κλαγγῆς λέξεων, ἐκείνος θαυμάζει διάπυρος τὸ σχῆμα τῆς ὕλης καὶ ἀγωνίζεται ὅπως εἰσδύσῃ εἰς τὸν χυμὸν τοῦ κόσμου. Παρατήρησις, αἰσθησις, ἔκφρασις, ἐν τούτῳ κεῖται ἡ ζωὴ αὐτοῦ· ὑπὸ παντὸς πράγματος ἐμπνέεται· ὁμιλεῖ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἄχυρον. Ἐξ ὅλων τῶν σχημάτων τῶν τὴν ὄρασιν αὐτοῦ προσβαλλόντων, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν δυσμορφότερων, ἀρύεται καὶ δι' αὐτῶν τρέφει διαρκῶς τὸν ἔρωτα τοῦ ὑπερτάτου καλοῦ. Εἴτε αἰσθάνεται εἴτε παρατηρεῖ ἀνιχνεύει πάντοτε τὴν αἰώνιαν ἀλήθειαν, καὶ ἀπλοῦς γεννηθεὶς ἀπλοῦς καὶ ἀποθνήσκει. Φθάντος δ' εἰς τὸ τέμα τῆς δόξης, τὸ τελευταῖον αὐτοῦ βλέμμα ἐπὶ τοῦ κόσμου εἶναι βλέμμα παιδός.

Σ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—000—

ΕΟΡΤΗ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ. Ἡ ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ τούτῳ Ἐκκλησία τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, καὶ κατ' ἔτος τὴν 29 Ὀκτωβρίου τελεῖται πανήγυρις, ἱερουργούντος ἀρχιερέως, καὶ παρόντων τῶν μελῶν τοῦ διοικητ. Συμβουλίου, τῶν διδασκάλων, τῶν κορασίων, καὶ παντὸς τοῦ ἄλλου προσωπικοῦ. Κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν γίνεται καὶ ἀρτοκλασία, καὶ μνημονεύεται ἡ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει σύζυγος τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ καταστήματος, ἧτις ὀνομάζετο Ἀναστασία. Ταῦτα πάντα ἐγένοντο καὶ ἐρέτος μετὰ τῆς δεούσης ἐπισημότητος.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ. Ἡ Κ. Καλλιόπη Πετροκοκκίνου, ὑποδιευθύντρια τοῦ Ἀρσακείου Παρθεναγωγείου, προσέφερεν εἰς τὸν ἱερόν ναόν αὐτοῦ δύο ἐν Ρωσίᾳ κατασκευασθέντα κηροπήγια (μανουάλια), τιμώμενα περὶ

τὰς 700 δρ. Ἀπενεμήθη δὲ αὐτῇ τὸ ἀργυροῦν μετά διπλώματος καὶ ἐπιστολῆς εὐχαριστηρίου.

ΣΧΟΛΕΙΑ. Κατὰ τὰς εἰδήσεις τὰς δημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπουργείου τῆς Παιδείας, ἰδοὺ ἡ κατάστασις τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὀθωμανικῶν καὶ χριστιανικῶν σχολείων· ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἂν εἶναι ἀκριβής.

Ὀθωμανικά.

1) ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς περιχώροις,
Σχολεῖα ἀνοικτά 289
Κλειστά καὶ παρημελημένα 209
Διδάσκαλοι 289
Μαθηταὶ (καὶ μαθήτριά). 16,757
Μαθήματα. Ἀνάγνωσις Κορανίου—Ἀπαγγελία—
Κατήχησις καὶ ἕτερα Τουρκικὰ Ἐγχειρίδια καὶ Καλλιγραφία.

2) ἐν Ρούμελη καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους.
Σχολεῖα ἀνοικτά 4,109
» κλειστά 214
Διδάσκαλοι 4,202
Μαθηταὶ (καὶ μαθήτριά). 123,356
Μαθήματα Ἀνάγνωσις Κορανίου—Ἀπαγγελία—
Κατήχησις καὶ Καλλιγραφία.

3) ἐν Ἀνατολῇ καὶ Ἀραβίᾳ.
Σχολεῖα ἀνοικτά. 8,080
» κλειστά. 297
Διδάσκαλοι. 8,255
Μαθηταί. 227,816
Μαθήματα. Ἀνάγνωσις Κορανίου, Ἀπαγγελία καὶ Ἐγχειρίδια Κατηχήσεων.

Τὸ ὅλον τῶν Ὀθωμανικῶν τοῦ Κράτους σχολείων.
Σχολεῖα ἐν ἐνεργείᾳ. 12,478
Διδάσκαλοι. 12,746
Μαθηταί. 367,929

Χριστιανικά.

1) ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς περιχώροις,
Σχολεῖα ἀνοικτά. 144
Διδάσκαλοι. 472
Μαθηταὶ (καὶ μαθήτριά). 16,217
Μαθήματα. Ἱστορία, Ἱερὰ Ἱστορία, Φιλοσοφία, Κατήχησις, Γραμματικὴ, Μυθολογία, Γεωγραφία, Ἀριθμητικὴ, Γεωμετρία, Φυσικὴ, Θεολογία, Ἠθικὴ, Ἑλληνικά, Γαλλικά, Τουρκικά, Λατινικά, Καλλιγραφία.

2) ἐν Ρούμελη καὶ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους.
Σχολεῖα. 4,692
Διδάσκαλοι. 4,747
Μαθηταὶ (ὁμοίως). 87,231
Μαθήματα. Ἑλληνικά, Βουλγαρικά, καὶ εἰς τινεσ σχολεῖα Ἀριθμητικὴ, Γεωμετρία, Γεωγραφία, Ἱστορία, Καλλιγραφία, Γαλλικά, Γερμανικά.

3) ἐν Ἀνατολῇ καὶ Ἀραβίᾳ.

Σχολεῖα ἀνοικτά. 8,080
» κλειστά. 297
Διδάσκαλοι. 8,255
Μαθηταί. 227,816
Μαθήματα. Ἀνάγνωσις Κορανίου, Ἀπαγγελία καὶ Ἐγχειρίδια Κατηχήσεων.